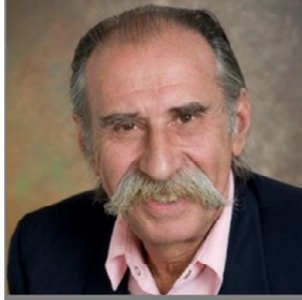

TÜRKİYE'DE
ÇANAK-ÇÖMLEKSİZ NEOLİTİK DÖNEM

2) HALLAN ÇEMİ

HALLAN ÇEMİ

ABD Delaware
Üniversitesi'nden
Prof. Dr. Michael Rosenberg

Batman İlinin 50 km kuzeyinde, Kozluk İlçesi, Kaletepe Köyü'nde, Batman Çayı'nın kolu olan Sason Suyu'nun batı kıyısında küçük bir höyüktür.

Höyük yüksekliği 4,3 metredir. Höyük alanı yaklaşık 0,5 hektar kadardır. 1990 yılında tespit edildi ve hemen kazıma başlandı.

Yerleşimdeki tarihlendirme çalışmaları , burasının genel olarak M.Ö. 10. binin ortalarında kullanıldığını göstermektedir.

Building Level	Sample Number	Date	Cal Years BP (2σ range)	Cal Years BC (2σ range)
1	OxA-12298	9980 ±/ 60	11710-11247	9761-9298
1	OxA-12328	9960 ±/ 45	11612-11248	9663-9299
1	OxA-12329	10085 ±/ 45	11959-11399	10010-9450
2	OxA-12330	9980 ±/ 45	11695-11259	9746-9310
2	OxA-12331	9975 ±/ 45	11690-11254	9741-9305
2	OxA-12332	9935 ±/ 45	11604-11237	9655-9288
2	OxA-12333	10050 ±/ 45	11807-11329	9859-9380
3	OxA-12334	9970 ±/ 45	11685-11251	9736-9302
3	OxA-12335	9995 ±/ 40	11699-11270	9750-9321
3	OxA-12336	10020 ±/ 40	11746-11317	9797-9368

Yerleşimde tamamı Çanak-Çömleksiz Neolitik Dönem'e ait olan 4 yapı katı tespit edilmiştir. Ancak höyükte sadece 3 yapı katı çalışmaları yapılabilmektedir.

Her 3 yapı katında da hem yapı içinde hem de dışında ocaklara rastlanmıştır. Ancak 2. yapı katında bazı mimari farklılıklar ortaya çıkar. Örneğin 2. yapı katında toplam 5 yapı bilinir ve bunların taş çevreli duvarları beyaz alçı ile örülmüştür. Bu evlerden üçünün tabanı düz kumtaşları ile kaplanmıştır ve bunlardan birisi 4 metre çapındadır.

Benzer sığır başı ögeleri başka alanlardan da ele geçmiştir. Yerleşimde Boğa ritüeli oldukça önemlidir. Bu ritüel Anadolu'da daha geç dönemlerde de görülecektir. Benzer semboller yakın çevresindeki Göbekli, Demirköy ve Körtik gibi yerleşimlerden de ele geçmiştir.

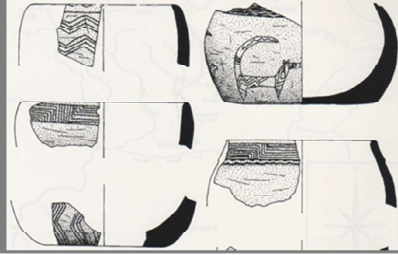

Yerleşim tüm yıl boyunca iskan izlerine karşın temel ekonomisi avcılık-toplayıcılık temellidir. Bu görünümüyle klasik bir Epi-paleolitik «broad spectrum» ekonomisini temsil eder. Yerleşimdeki bitkisel kalıntılar arasında; sazlar, acı badem, yabani şam fıstığı ve baklagillerden mercimek gibi bitkiler tespit edilmiştir. Hallan Çemi’de tahıllara ilişkin herhangi bir iz ele geçmemiştir. Bu vesileyle orak dilgilerin de olmaması manidardır.

Öte yandan hayvan kalıntıları genellikle yabani türlerle temsil edilir. Bunlar; koyun, keçi, mezopotamya ala geyiği, domuz, ayı, küçük memeliler, kuşlar, sürüngenler ve balıklardır.

Yerleşimde evcil olan 2 türden birisi köpek diğeri domuzdur. Buna karşın tüketilen türlerin çoğunluğu koyun ve geyiktir. Ancak, domuzların ölüm yaşlarının çoğunun 1 yaş civarında olduğu ve bunların erkek cinsiyette olduğu dikkate alındığında ekonominin domuz evcilleştirme sürecinde olduğunu gösterir. Üstelik bu hayvanların gövde iskeletlerinin çoğu yerleşimden ele geçer. Ancak bu durum hala tartışmalıdır.

Sürtmetaş grubundan buluntular dikkate alındığında taş kaplar genellikle gri/yeşil-siyah kloritten üretilmişlerdir. Bunların beyaz renkte kireçtaşından yapılanları da vardır.

Yerleşimden ayrıca keçibaşı tutamaklı havanlar da ele geçmiştir. Böylesi havan elleri Levanttan bilinmezler. Öte yandan Zagros bölgesinin tipik buluntu grupları arasında yer alırlar.

